

Vækstpartnerskabsaftale 2017/2018 mellem regeringen og Bornholms Vækstforum

Det går fremad med væksten i Danmark. Det gælder også på Bornholm. Den digitale omstilling af danske virksomheder er central for at fastholde væksten og forbedre konkurrenceevnen. Regeringen og Vækstforum arbejder målrettet for at understøtte udbredelsen af nye teknologier og for at gøre det attraktivt at drive virksomhed i hele landet. Nogle steder uden for de større byer – også på Bornholm – er der fortsat økonomiske udfordringer, og parterne samarbejder derfor om vækst og udvikling i hele Danmark.

Der er allerede gjort meget for at forbedre rammevilkårene for de erhverv, der er mest fremtrædende i regionen. Bornholms Regionskommune, Bornholms Vækstforum og regeringen har iværksat strategier og initiativer, der har til hensigt at forbedre rammevilkårene og understøtte væksten. Med tidligere vækstpartnerskabsaftaler og Vækstplan Bornholm fra december 2014 har der været fokus på, hvordan erhvervslivet kan styrkes, herunder de brancher på øen, der er særligt fremtrædende, såsom produktion, fødevarer og turisme.

Med denne aftale mellem Bornholms Vækstforum og regeringen bygges der videre på eksisterende initiativer og iværksættes nye indenfor tre overordnede temaer:

1. Turisme - Bornholm som stærk destination for outdoorturisme

Parterne vil etablere et samarbejde for outdoorturismen på Bornholm med henblik på at styrke den samlede værdikæde. Samarbejdet har til formål at styrke organisering, innovation og værdiskabelse i outdoorturismen ved blandt andet at udvikle signaturprodukter i indsatsen. Parterne vil derudover udarbejde en handlingsplan, der skal prioritere aktiviteter og anlægsinvesteringer til at understøtte outdoorturismen på Bornholm.

2. Teknologipagt og digitalisering – kompetencer til fremtidens digitale og teknologiske erhvervsliv på Bornholm

Parterne vil drøfte, hvordan Bornholms Vækstforum kan indgå i en kommende teknologipagt og spille ind med initiativer, der skal understøtte udbredelsen af teknologiske og digitale kompetencer relevante for styrkepositionerne på Bornholm. Parterne vil derudover undersøge, hvordan udbredelsen af digitale uddannelser kan understøttes.

3. Fødevarer

Regeringen vil se positivt på, at Bornholms Vækstforum vil undersøge mulighederne for at etablere en fødevareruddannelse på Bornholm, der skal imødegå det lokale erhvervslivs behov for viden og kompetencer med henblik på at fastholde og udvikle øens styrkeposition på fødevarerområdet. Bornholms Vækstforum vil derudover drøfte med de relevante videregående uddannelsesinstitutioner, om der kan tilbydes efter- og videreuddannelse til fødevarerbranchen.

Vækstpartnerskabsaftalen gælder frem til 30. juni 2018.

Brian Mikkelsen
Erhvervsminister

Lars Norby Johansen
Formand for Bornholms Vækstforum

Turisme - Bornholm som stærk destination for outdoorisme

Bornholms Vækstforum vil i samarbejde med Naturstyrelsen, regionskommunen, Dansk Kyst- og Naturturisme, Erhvervsministeriet, det private erhvervsliv, foreninger og interesseorganisationer styrke den bornholmske outdoorisme. Det er ambitionen at udvikle den outdoorrelaterede turisme på Bornholm, styrke turisterhvervet og bidrage til en realisering af den nationale turismestrategi. Målet er, at der medio 2018 foreligger en færdig udviklingsplan for udviklingen af outdoorismen på Bornholm, herunder prioritering af anlægsinvesteringer, der kan understøtte outdoorismen.

Bornholm er i kraft af sine stedbunde styrkepositioner, som eksempelvis en enestående natur og kvalitetsfødevarer, et stærkt brand. Især i Danmark, Skandinavien og Nordtyskland: Med godt 100 km vandlinje, et klippet og kuperet terræn, nedlagte stenbrud og forgrenede stisystemer er øen et godt udgangspunkt for unikke oplevelser for løbere, mountainbikere, vandsportsentusiaster og klatrere.

Det bornholmske turismeerhverv er kendetegnet ved en tradition for nært samarbejde mellem private og offentlige erhvervsfremmeaktører. Det giver sig blandt andet udslag i, at Regionskommunen/Bornholms Vækstforum og private deles om grundudgifterne til Destination Bornholm. Kombinationen af stedbundne ressourcer og organisatoriske styrker giver gode betingelser for at imødegå udfordringer som eksempelvis den relativt korte højsæson i sommermånederne. Parterne ønsker derfor at udnytte det potentiale, der ligger i at styrke outdoorismen som regional vækstmotor med stærke kvalitetsoplevelser, især i de måneder, der grænser op til højsæsonen. Arbejdet vil bygge videre på eksisterende indsats som blandt andet Destinationsprojekt Bornholm og signaturoplevelsesprojektet Outdoor Bornholm.

Parternes samarbejde

- Parterne etablerer et samarbejde mellem Destination Bornholm, Naturstyrelsen, Bornholms Regionskommune, Dansk Kyst- og Naturturisme og kommercielle aktører med henblik på styrkelse af den samlede værdikæde i outdoorismen på Bornholm. Samarbejdet har til formål at understøtte klyngeorganisering, produktinnovation og værdiskabelse i den del af turismeerhvervet, der beskæftiger sig med outdoorisme. Blandt andet ved at udvikle signaturprodukter med afsæt i øens stedbunde ressourcer, der gør Bornholm til foretrukken destination for købestærke brugere af outdooroplevelser.
- Parterne formulerer en færdig udviklingsplan for udviklingen af outdoorismen på Bornholm, herunder prioritering af anlægsinvesteringer, der kan understøtte outdoorismen.
- Bornholms Vækstforum understøtter samarbejdet via annoncering af et udviklingsprojekt med fokus på outdoorisme.
- Bornholms Regionskommune understøtter samarbejdet blandt andet via medfinansiering.
- Destination Bornholm bistår med sparring til konceptudvikling og drift af outdoorklyngen.
- Dansk Kyst- og Naturturisme/Østersopartnerskab bidrager med viden i klyngeprojektet samt sparring til udviklingsplanen henimod etablering af Bornholm som et full size seaside resort med stærke signaturoplevelser.
- Naturstyrelsen bidrager allerede med en lang række initiativer, der understøtter turismen og friluftslivet på Bornholm. Det drejer sig om initiativer såsom vandre- og løberute, sheltere, bålpladser, ridebaner mv. Herudover er Naturstyrelsen aktiv i arbejdet med at tiltrække eksterne fonde til eksempelvis mountainbikestier, en bisonkov, renoveringen af Hammershus slotsruin mv. Disse eksisterende projekter og aktiviteter kan med fordel tænkes ind i en fremtidig strategisk udvikling af Bornholms outdoorisme.
- Der indgås en dialog om et muligt salg af Hammersholm mellem Bornholms Regionskommune og Naturstyrelsen, som i dag ejer ejendommen.

Teknologipagt og digitalisering – Kompetencer til fremtidens digitale og teknologiske erhvervsliv på Bornholm

Danmark har brug for, at virksomhederne har adgang til kompetencer til fremtidens digitale og teknologiske udvikling. Der er behov for at sætte mere fokus på STEM-kompetencer (Science, Technology inkl. IT, Engineering og Math), så erhvervslivets konkurrenceevne og den digitale omstilling styrkes til gavn for Danmarks fortsatte vækst og velstand. Efterspørgslen efter STEM-kompetencer forventes i Danmark at stige med over en fjerdedel fra 2013 til 2025 ifølge EU-organisationen Cedefop. Det er mere end det dobbelte i forhold til EU som helhed på 12 pct. Danmarks Vækstråds Rapport om kvalificeret arbejdskraft peger på, at der ventes at mangle ca. 85.000 faglærte i 2025, heraf mange på det tekniske område.

På områder med bornholmske styrkepositioner, såsom produktionsvirksomheder, turisme og fødevarer, oplever virksomhederne på Bornholm aktuelt udfordringer med at rekruttere kvalificeret arbejdskraft med STEM-kompetencer. Det gælder både på faglært og videregående niveau.

Regeringen forbereder en Teknologipagt om fremtidens kompetencer på baggrund af anbefaling fra blandt andet Danmarks Vækstråd og Digitalt Vækstpanel. Med en teknologipagt vil regeringen understøtte frivillige samarbejder mellem virksomheder, uddannelsesinstitutioner, organisationer samt offentlige aktører for at tilskynde, at flere opnår kompetencer inden for STEM. Det vil også understøtte erhvervsudviklingen på Bornholm, ligesom Bornholm har en række initiativer, der kan være relevante at udbrede gennem en teknologipagt. Regeringen har i pagten et særligt fokus på virksomhedsinddragelse i indsatserne.

Bornholms Vækstforum har allerede iværksat et vækstprogram, der, blandt andet gennem anvendt teknologi og digitale løsninger, skal øge de bornholmske virksomheders eksportpotentiale. Man har desuden samlet alle erhvervsfremmeaktører under ét tag, og herved skabt en struktur, der understøtter, at tiltag koordineres og uddannelses tilbud målrettes virksomhedernes behov for og efterspørgsel efter digitale kompetencer og brug af teknologiske løsninger. Endelig har man i Bornholms Regionskommune nedsat et uddannelsesudvalg, hvor behovet for uddannelser og uddannelsespolitiske tiltag koordineres. I regi af udvalget vil der være et øget fokus på anvendelse af digitale løsninger og teknologi i uddannelsessystemet, hvorved virksomhederne via e-læring kan løfte deres medarbejderes STEM-kompetencer.

Parternes samarbejde

- Parterne vil samarbejde om, hvordan en teknologipagt kan understøtte væksten på Bornholm. Det skal i efteråret 2017 drøftes, hvordan Bornholms Vækstforum kan indgå i en teknologipagt i samspil med øvrige regionale og lokale aktører, og hvordan der kan spilles ind med relevante initiativer til en teknologipagt.
- Bornholms Vækstforum vil søge at etablere et målrettet forløb og uddannelses tilbud med støtte fra strukturfondene, der tager afsæt i de kendte teknologiske og digitale udfordringer og potentialer. Dette muligvis som en tværregional indsats.
- Bornholms Regionskommune vil afdække mulighederne for at etablere en ”Udkants-innovations uddannelse” på Bornholm, der blandt andet har fokus på at styrke virksomhedernes STEM-kompetencer.
- Parterne er enige om behovet for at styrke virksomhedernes adgang til kvalificerede medarbejdere med de nødvendige STEM-kompetencer. Bornholms Regionskommune og Bornholms Vækstforum vil derfor gå i dialog med de erhvervsakademier og professionshøjskoler, som har dækningsforpligtelsen på Bornholm, og afdække mulighederne for at etablere et øget udbud af uddannelser udbudt som e-læring. Studerende på fjernstudier oplever en række udfordringer, som kan bidrage til lavere gennemførelsesprocenter. Bornholms Regionskommune ønsker at kunne understøtte fjernstudiestuderende med fx sociale og faglige fællesskaber ved facilitering af mindre hold. Derigennem forventes flere studerende at gennemføre deres fjernstudier og opnå de nødvendige kompetencer, der skal sikre en fremtidig vækst på Bornholm. Regeringen vil understøtte afdækningen af mulighederne for et øget udbud af uddannelser udbudt som e-læring på Bornholm

Fødevarer

Virksomheder på Bornholm laver unikke fødevarer som eksempelvis ost, slagtervarer, chokolade, is, rapsolie, mel, kiks og mejeriprodukter. Det er ikke kun bornholmerne, som har fået øjnene op for de bornholmske fødevarerprodukters generelt høje kvalitet. Produkterne er i stigende grad blevet en eksportvare.

Center for Regional Turismeforskning (CRT) har analyseret udviklingen og konkluderer, at for hele fødevarereindustrien har der været en positiv udvikling henover de senere år. Det ses eksempelvis i indekstallene for bornholmske virksomheders produktivitet, hvor føde-, drikke- og tobaksindustrien på Bornholm er steget fra et indekstal på 34 i 2008 til et indekstal på 92 i 2014 (indeks 100 = landsdækkende produktivitet i samme erhverv). Da beskæftigelsen i den bornholmske fødevarerbranche er faldet fra 864 beskæftigede i fødevarerfremstillingen i 2008 til 639 beskæftigede i 2013, med de største fald inden for slagteri, fiskeri, brødproduktion og fødevarerengrosvirksomhed¹, ses imidlertid et behov og potentiale for at udnytte den højere produktivitet og skabe flere jobs indenfor fødevarerhvervet.

For at understøtte optimal udvikling og vækst såvel som en koordineret indsats i branchen indgår regionskommunen i et fødevarerstrategisk partnerskab med brancheorganisationen Bornholms Landbrug og producentforeningen Gourmet Bornholm – en del af Regional Madkultur. Parterne står sammen om en fælles fødevarerstrategi, der skal sikre fælles fodslag med en række konkrete mål og indsatser. Ambitionen er at tilbyde Danmarks bedste fødevarer miljø: at producere Danmarks bedste fødevareroplevelser, at vælge den lokale råvare og produktion og at fremtidssikre øens fødevarerproduktion gennem diversitet.

Det fødevarerstrategiske partnerskab er kendetegnet ved en bred involvering af øvrige aktører, som eksempelvis Business Center Bornholm, Væksthus Hovedstadsregionen, CRT, Campus Bornholm og Horesta, og fokus har i de senere år været på at tætte hullerne i værdikæden fra jord til bord. Der er iværksat mange initiativer for at styrke dialog og samspil mellem producent og aftager, og i partnerkredsen har man afsøgt forskellige veje frem mod en øget afsætning af lokalt producerede fødevarer. Blandt andet er indgået en aftale med Coop, som skal sikre de bornholmske produkter attraktive hyldemeter i Coops butikker.

Hvis vækstpotentialet på området skal indfries, kræver det et fortsat stærkt og udviklingsorienteret samvirke og partnerskab mellem private virksomheder, offentlige myndigheder, uddannelses- og vidensinstitutioner. De eksisterende samarbejder og udviklingsmiljøer på øen skal styrkes, og der skal etableres nye offentlige og private partnerskaber, lokalt såvel som ”ud af øen”.

Parternes samarbejde

- Parterne vil samarbejde om at skabe bedre rammebetingelser for afsætning af lokalt producerede fødevarer. Bornholms Regionskommune og Bornholms Vækstforum bidrager med et fortsat fokus på at understøtte producenterne vækst- og afsætning. Staten stiller udvalgte redskaber til rådighed på hjemmesiden Kloge Fødevarer i form af vejledninger og erfaringer, som kan understøtte indkøbere, beslutningstagere, markedsaktører mv. i samarbejdet om flere lokale og økologiske fødevarer i de offentlige måltider.
- Parterne er enige om, at der er store potentialer i at udfolde snitfladen mellem de to bornholmske styrkepositioner; fødevarer og turisme. Parterne vil derfor gå i dialog om, hvordan man konkret kan integrere lokale fødevarer og smagsoplevelser i turismerelaterede aktiviteter og tilbud.
- Parterne vil gå i dialog om, hvordan man i højere grad kan integrere havet og fiskeriet i det eksisterende fødevarer- og outdoor klyngesamarbejde. Med fokus på ”Det blå Bornholm” som potentiel ny vækstmotor er der taget initiativer til et øget samarbejde mellem regionskommunen, Bornholms Landbrug, Gourmet Bornholm, Destination Bornholm, CRT, LAG-Bornholm, lokale fiskere, fiskeforarbejdningsvirksomheder og fiskeguides samt Bornholms- og Christiansøs fiskeriforening.
- Parterne vil gå i dialog om udvikling og etablering af en ny fødevareruddannelse på Bornholm. Uddannelsen skal være efterspørgselsorienteret og koble oplevelsesøkonomi med regionale fødevarer. Den skal tage afsæt i de bornholmske styrkepositioner og forankres hos de bærende aktører på området. Den nye uddannelse skal bidrage til at fastholde unge bornholmere på øen og tiltrække nye studerende.

¹ Kilde: Center for Regional og Turismeforskning 2016, Den bornholmske fødevarersektor, nøgletal 2016

Bilag 1 – Baggrund om en teknologipagt

Den teknologiske udvikling skaber nye muligheder for virksomheder at producere og skabe værdi på. For at fastholde og udvikle højproduktive og vellønnede job i Danmark er det vigtigt, at virksomhederne har adgang til de kompetencer, som de efterspørger, og som er afgørende for at udnytte nye teknologier til at skabe ny innovation og nye forretningsmodeller.

Virksomhederne efterspørger i stigende grad medarbejdere, der kan anvende og implementere ny teknologi, og flere med speciale inden for STEM (Science, Technology, Engineering og Mathematics) med kreative evner til at udvikle, designe og bruge nye teknologiske og digitale redskaber, jf. Danmarks Vækstråds rapport om kvalificeret arbejdskraft.

Formålet med en teknologipagt

En teknologipagt er et samarbejde mellem virksomheder, uddannelsesinstitutioner og offentlige aktører om at fremme interessen for teknologi blandt børn og unge mhp. at øge udbuddet af STEM-kompetencer på arbejdsmarkedet for at dække erhvervslivets behov.

En Teknologipagt skal sætte en strategisk retning for at styrke indsatsen. Samarbejdet kan tage afsæt i eksisterende indsatser, der kan give inspiration på tværs af landet. Det kan fx ske gennem kampanjer rettet mod unges uddannelsesvalg, ved brug af rollemodeller for at vise uddannelsernes jobmuligheder, ved introduktion af virksomhedernes teknologi i undervisningen, ved konkurrencer indenfor teknologi, IT og naturvidenskab, eller lokale partnerskaber for at opkvalificere arbejdskraften til konkrete behov.

Teknologipagt i Nederlandene

Arbejdet med at etablere en teknologipagt i Danmark er inspireret af Nederlandene, hvor regeringen i 2013 indgik en Teknologipagt (Nationaal Techniepact 2020). Den nederlandske pagt har bl.a. sat som mål at ”4 ud af 10” skal vælge STEM-studieretninger. Til sammenligning vælger 2 ud af 10 i Danmark en videregående uddannelse inden for STEM.

I den nederlandske pagt er formuleret tre overordnede indsatsområder:

- *Vælg teknologi:* Bl.a. afsætter regeringen midler til opkvalificering af undervisere, og erhvervslivet etablerer teknologiundervisningsportal.
- *Lære om teknologi:* Bl.a. oprettes en investeringsfond til offentlig-private uddannelsespartnerskaber, hvor regeringen, arbejdsgivere og regionerne hver især bidrager ligeligt, og erhvervslivet vil stille medarbejdere til rådighed som oplægsholdere på uddannelsesinstitutionerne.
- *Arbejde med teknologi:* Bl.a. indsats for hurtigere ansættelse af dimittender og midler til opkvalificering.

Teknologipagten er blevet fornyet i 2016 med øget vægt på digitale teknologier og programmering.

I tillæg til en national Teknologipagt er der efterfølgende etableret regionale teknologipagter i Nederlandene, hvor indsatserne tager udgangspunkt i regionernes erhvervsmæssige styrkepositioner. En national styregruppe understøttet af et sekretariat koordinerer og monitorerer implementeringen af teknologipagten. Derudover er der udpeget en ambassadør for teknologipagten, som bidrager til at promovere den.

